

Українці-българолюбці

ПРОФЕСОР ЯКИВ ГОЛОВАЦКИЙ

Яків Фьодорович ГОЛОВАЦКИЙ е известен український поет, філолог, історик, етнограф, педагог і громадський діяч. Той є роден на 17 октомври 1814 г. в село Чепели, Золочевський округ на Галиція в українсько-сербське село. Баща му е униатський свещеник. През 1831 г. той завършва Лвовската гимназия и постъпва във Философския факултет на Лвовския университет, но скоро прекъсва учението си и започва да пътува по Галиція с цел да събира исторически, филологически и фолклорни материали за украинския народ.

Яків Головацкий учи близо година (1834-1835) в Будапещенския университет, но се връща в Лвов, продължава да следва в университета от 1835 до 1839 г. и успешно го завършва. След това от 1839 до 1848 г. е униатски свещеник в селата Микитниці и Хмелева. През 1848 г. Головацкий постъпва като професор по руски език и словесност в Лвовския университет. От 1858 до 1859 г. той е декан на Философския факултет, а от 1862 до 1864 г. Яків Головацкий е ректор на Лвовския университет. Подложен на преследване от австро-унгарските власти, през 1868 г. той се преселва в Русия, сменя духовния сан на униатски свещеник и приема православието. Проф. Головацкий е избран за почетен член на „Общества истории и древностей российских“. От 1868 г. до смъртта си през 1888 г. Яків Головацкий е председател на Виленската археологическа комисия по разбора на древните актове. Почива на 1 май 1888 г. във Вилно.

Проф. Яків Головацкий е автор на учебно пособие по украински език „Грамматика русского языка“, Лвов, 1849 г. Този учебник е напечатан на църковнославянски шрифт. С термина „руски език“ е обозначен западноукраинския диалект на украинския език. Книгата

съдържа общи забележки за граматиката като наука, за езика, думата, слога, буквата, синтаксиса, правописа и ударенията. Тази граматика съдържа едно от най-добрите описания на западноукраинския диалект в средата на XIX век.

Друг важен труд на проф. Яків Головацкий е „Росправа о язиці южноруським і его наречіях“. Лвів, 1848 г. В това изследване са прави сполучлив опит за диалектологическо описание на украинския език върху основата на направени от автора записи на народния украински език. Трябва да отбележим също, че проф. Головацкий е оставил много ценни лингвистични изводи в своя тритомен труд „Народные песни Галицкой и Угорской Руси“, публикуван от 1863 до 1878 г. на страниците на „Чтения в Обществе истории и древностей российских“ на проф. Осип Бодянский. Важни за науката са и трудовете на проф. Яків Головацкий по етногенезиса и древната история на источните славяни и най-вече на руския и украинския народ.

Взгледите на проф. Головацкий по проблемите на формирането на новия украински език имат противоречив характер, доколкото той не успява докрай да се ориентира в проблемите на источнославянските езици и в частност в украинския

език. От една страна проф. Яків Головацкий говори за възможност да се превърне диалекта на галиците украинци в самостоятелен литературен език. В същото време той категорично се противопоставя и осъжда етнолингвистичното деление на украинците и опитите за национална самоизолация.

Да разгледаме приносите на проф. Яків Головацкий за българистиката. Нашият преглед трябва да започнем от неговите бележки, направени за магистърската дисертация на проф. Осип Бодянский „О народной поэзии славянских племен“, защитена през 1837 г., където идеята за национална независимост и самобитност на европейските народи намира в лицето на проф. Головацкий своя поддръжник. Между професорите Бодянский и Головацкий през годините има оживена кореспонденция, обмен на информация и книги. Проф. Осип Бодянский съветва западноукраинския си колега да изследва българските ръкописи,

намиращи се в книгохранилищата на гр. Лвов. Известно е, че именно проф. Головацкий изпраща на проф. Бодянский копия от „Житие Кирилово“ по ръкопис от XV век, което е необходимо на московския професор, за съставянето на библиография върху житията на Св. св. Кирил и Методий.

В своите лекции по литература, които проф. Головацкий изнася в Лвовския университет, той запознава своите студенти с миналото на българския народ, а също разглежда отделни аспекти от развитието на културата на българския народ. Украинската изследователка Наталя Григораш изтъква, че все още са малко познати на учените такива книги на проф. Яків Головацкий като „Очерк старославянского баснословия или мифологии“ (1860 г.), „Географический словарь западнославянских и югославянских земель и прилежащих стран“ (1877 г. и второ издание от 1884 г.), „Народные песни Галицкой и Угорской Руси“ (в три части, 1878 г.).

Студията на Яків Головацкий „Очерк старославянского баснословия...“ е много важна с оглед на това, че в нея за пръв път в Западна Украйна се изтъква необходимостта от сравнително изследване на народното творчество в общославянски контекст, тъй като „...независимо от местните особености, основните принципи... са били при всички славяни еднакви“. Научните изводи на проф. Головацкий, че „...славянските митове и езически обреди произхождат от общите източници на най-старите легенди на Изтока, люлката на човешкия род...“ след време подкрепя проф.

Михайло Драгоманов в трудовете си, посветени на българския фолклор.

Литературните взаимодействия на славянските народи, както отбелязва проф. Яків Головацкий в предговора на „Географический словарь...“ не трябва да бъде мечта на идеалистите. Затова той съветва сериозно и задълбочено да се изучават славянските земи, легендите на славяните, тяхната история и култура, за да се познаят отблизо различните славянски народи. Веднага след публикуването на второто издание на „Географический словарь...“ на проф. Яків Головацкий в своя рецензия на българския студент Иван Шишманов (по-късно виден професор) изтъква значението на тази необходима книга „... за общата културна история, за филологията, даже за антропологията на славяните“ Иван Шишманов самокритично посочва, че за разлика от украинците, българите не се отличават с особени знания за славянското странознание.

Проф. Яків Головацкий оказва помощ доколкото са неговите възможности на новоосвободения се от турско иго български народ. Съзнавайки, че книгообменът е една от важните форми за връзка между славянските народи, той, според изследването на украинския учен Зиновий Матисякевич, „...подарява стотици книги и списания на различни научно-просветни организации, включително на Българската национална библиотека в София – 247 тома“.

Никола КАРАИВАНОВ,
гр. София, Р България.
Специално
за в-к «Роден край»

ЗАХОПЛЕННЯ АМАТОРА-БОЛГАРОЛЮБА

Талановитият художник Ростислав Григорович КЛИМИШИН своими неповторними пейзажами зачаровує і надихає людей, піднімає їм настрій і просто дарує гарні емоції від дивовижної краси навколишнього середовища. Роботи Ростислава Климшина побачили та оцінили не тільки близькі, але й більш широке коло глядачів – його картини знаходяться в приватних колекціях в Україні, Росії, Польщі та Болгарії.

Ростислав Климшин – българолюб. Він є активним членом Об'єднання болгар «Нашите хора» (м. Кропивницький) і бере активну участь у житті болгарської діаспори: вивчає болгарську мову, історію, та традиції болгарського народу у недільній болгарській школі, а також відвідує курси болгаристики.

Декілька років тому на запрошення голови Об'єднання болгар «Нашите хора» **Сергія Осадного** Ростислав Климшин відвідав мальовниче місто Софія у Болгарії. Йому дуже сподобалась гостинність людей цього краю та природа Болгарії, яку він відобразив у своїх картинах: «Церква Олександра Невського», «Бонський водоспад», «Софійський університет ім. Св. К. Охридського» та ін. У Болгарію художник возив дві картини, одну з яких подарував екс-послу України в Болгарії **Миколі Балтажи**, а другу – історіку, викладачу університету ім. Св.К. Охридського, авторів книжок та навчальних посібників з історії **Николі Караїванову**.

А ось, що написала про картини на болгарську тематику Ростислава Климшина поціновувачка його таланту з Одеси: «Ці картини не просто передають неповторну красу природи, вулиць, дворів цього чудового міста, ім'я якого Софія – мудрість. Ці картини мають запах, звук, смак, колір. Вони – живі. Тому, що в них (в кожній) є внутрішнє Світло. Божественна Краса.»

У планах художника – проводити для дітей майстер-класи з малювання на болгарську тематику. Також Ростислав Григорович планує знову відвідати Болгарію, аби вдосконалити свої знан-

ня з болгарської мови, а також по-знайомитися з болгарськими митцями та їхньою творчістю.

Ростислав Климшин народився 25 квітня 1953 року в селі Ходаки Шумського району Тернопільської області. Ще в шкільні роки він захопився малюванням. Цьому значно посприяв його перший вчитель малювання – сільський художник-оформлювач Олексій Олексійович, який відкрив у нього здібності до малювання і любов до природи та свого краю. Одна з перших великих історичних картин є «Прощання Олега з конем», яку

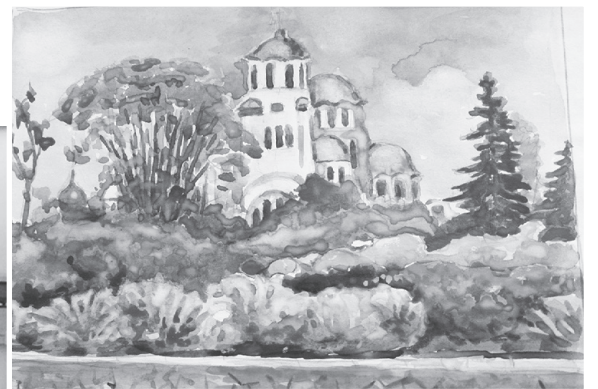

Ростислав Климшин написав у старших класах.

Після закінчення школи юнак вступив до Рівненської художньої дитячої школи на вечірнє відділення.

На запрошення брата Ростислав Климшин приїхав до Кіровограда, де закінчив будівельне училище №2, навчаючись за професією «лицювальник-мозаїст». Великим впливом на розвиток майстерності Ростислава Климшина стало те, що він протягом 1979-1980 років навчався у художній студії Володимира Новаковського.

Як зазначає сам художник: «Я малюю все життя, проте активно почав малювати з 2000 року. Оскільки я патріот своєї країни, я люблю українську мову, я люблю

малювати її природу. Найулюбленішою темою і жанром моєї творчості є пейзажі, з яких поступово склалася серія «Мальовнича Україна».

Ростислав Климшин мав декілька персональних виставок в бібліотеках м. Кропивницький, зокрема: в дитячій бібліотеці ім. Т. Шевченка та три виставки в ОУНБ ім. Д. Чижевського, а також в художньо-меморіальному музеї О. Осьмьоркіна. А на підприємстві ПРАТ «Кіровоградобленерго», де він працює, діє постійна виставка його робіт.

Вже десять років він є членом клубу народних ремесел «Ниточка» (керівник Н. Ніжнікова). Та це ще не усі таланти цієї людини. Ростислав Григорович співає три роки в Сезонівському народному самодіяльному хорі «Нива». Крім українських пісень він співає також і болгарські пісні.

Тож, побажаємо Ростиславу Климшину міцного здоров'я і творчої наснаги, щоб він ще багато років радував прихильників своїми неперевершеними картинами.

Світлана НІКОЛАЄВСЬКА,
член КОГО «Об'єднання болгар
«Нашите хора», м. Кропивницький